

EDÍCIA
KREŠŤANSKÝ
ŽIVOT

KATEŘINA
LACHMANOVÁ
KOTVA NÁDEJE

Spolok svätého Vojtecha
Trnava 2025

ČÍTANIE
S PRIDANOU
HODNOTOU

ÚVOD

Oni hovoria:
„Zoschli nám kosti,
nádej nám odumrela,
sme vykynožení“
(Ez 37, 11).

Pred niekoľkými rokmi sme si v jednom spoločenstve čítali Sväté písmo pomocou metódy *lectio divina*, čiže duchovné čítanie Písma. Práve bol týždeň po Veľkej noci a liturgia nám ponúkala úryvok z Petrovho listu, ktorý začínal veľmi vznešene: „Nech je zvelebený Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás vo svojom veľkom milosrdenstve vzkriesením Ježiša Krista z mŕtvych znovuzrodil pre živú nádej“ (1 Pt 1, 3).

Čítala som ho už veľakrát predtým. No ako to býva pri *lectio divina*, niečo ma na tom úryvku tak veľmi zaujalo, ako keby som tie slová počula po prvý raz. Prečo vlastne Peter hovorí „pre živú nádej“? Znie to ako zbytočné zdvojenie výrazu. Či môže byť kresťanská nádej mŕtva? Alebo snáď polomŕtva, neduživá, skonávajúca? Asi môže. Veď Peter píše svoj list kresťanom, pričom je zjavné, že ich chce povzbudiť k živej nádeji.

Od tej chvíle som si začala viac všímať, ako som na tom s nádejou ja sama a ľudia okolo mňa. A hádam nikoho neurazím, keď tu napíšem výsledok môjho niekoľkoročného pozorovania: aspoň v Čechách

© Kateřina Lachmanová, Praha 2025

© Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o.,
Trnava 2025

ISBN 978-80-8161-689-1

sa ukazuje nádej takmer ako niečo „proti prírode“, niečo neprirodzené pre našu skeptickú mentalitu, a ani prostredie Cirkvi, žiaľ, nie je výnimkou. „Kto nenadáva, nie je Čech,“ pomenoval ktosi fejtón, v ktorom priblížil svoje pozorovanie spoločenskej situácie, v ktorej sa ocitla česká verejnosť po prevrate – a zrejme aj pred ním. Vtedy však musel každý pochopiť, že na nadávanie máme rozhodne dôvod. A dnes ho nemáme? Spýta sa pozorný čitateľ. Nuž, zdá sa, že ich máme viac ako dosť, a že ich asi aj vždy mať budeme. A práve v tom môže byť problém: Sme tým hádam dišpenzovaní od kresťanskej nádeje?

Ako píše Pavol, život bez nádeje patrí k pohan-skému spôsobu života: „Preto pamätajte, že kedy-si ste boli pohanmi..., lebo v tom čase ste boli bez Krista, mimo izraelského spoločenstva, bez účasti na zmluvách s prislúbením, bez nádeje a bez Boha na svete“ (Ef 2, 11 – 12).

Ak sa nám teda vytráca nádej, naše kresťanstvo je akési neduživé, niečo s ním nie je v poriadku. Stojí za tým vírus zvyku, ktorý nám je schopný nahlodať a zničiť tie najvzácnejšie pravdy viery? „Dospieť k poznaniu Boha, pravého Boha, znamená dostať nádej. Pre nás, ktorí stále žijeme s kresťanským pojmom Boha a sme si naň zvykli, vlastnenie nádeje, pochádzajúcej z reálneho stretnutia s týmto Bohom, si už takmer ani neuvedomujeme.“¹

Život bez nádeje zaváňa smrťou, ako čítame u proroka Ezechiela v jeho dramatickom obraze údolia

suchých kostí: „Nato mi povedal: ‚Syn človeka, tieto kosti, to je celý Izraelov dom. Oni hovoria: Zoschli nám kosti, nádej nám odumrela, sme vykynožení‘“ (Ez 37, 11).

Dokonca môžeme azda bez zveličovania povedať, že život bez nádeje zaváňa peklom, obzvlášť keď tušíme, že peкло je predovšetkým stav duše, z vlastnej vôle definitívne oddelenej od Boha. Preto Nepriateľ našej spásy tak rád pokúša ľudí práve v zúfalstve – je to jeho živná pôda. Nie náhodou umiestnil Dante vo svojej alegórii nad vchod do pekla nápis: „Vy, čo vstupujete, zanechajte všetky nádeje.“²

Velmi by som si priała, aby som aj vďaka tejto knihy prebrala k životu niečiu nádej. Veď kresťan bez nádeje je ako loď na rozbúrenom mori s odtrhnutou kotvou, ako plachetnica bez plachiet, ako električka bez troleja, ako nikým neistený horolezec, ako plevy unášané vetrom... Jednoducho nezmyselná a polutovaniahodná existencia.

I. ČASŤ

Dôvody pre kresťanskú nádej

*„Nech je zvelebený Boh...,
ktorý nás vo svojom veľkom milosrdenstve
vzkriesením Ježiša Krista z mŕtvych
znovuzrodil pre živú nádej...“*

(1 Pt 1, 3)

1. ZÁSADNÁ INFORMÁCIA

Moja radosť:

Kristus vstal z mŕtvych!

(sv. Serafim Sarovský)

Jedna moja dlhoročná veriaci kamarátka často vyhlasovala, že optimizmus je len nedostatok informácií. Vtedy sa mi jej heslo zdalo vtipné a sama som ho rada príležitostne používala. Dnes sa mi už také výstižné nezdá, obzvlášť pre kresťanov. Nádej síce nie je číry optimizmus – o tom ešte bude reč – ale každý, kto prijal veľkonočné tajomstvo za svoje, vníma veci úplne inak: vo svetle evanjelia je práve pesimizmus čírym nedostatkom informácií. Áno, životnému pesimizmu chýba základná informácia, že Kristus zomrel a vstal z mŕtvych, že už nikdy neumiera a že sa nás to veľmi osobne dotýka, pretože „on sa o nás stará“ (porov. 1 Pt 5, 7).

O svätom Serafimovi Sarovskom sa nedá povedať, že mal v živote ustlaté na ružiach. Možno ani o tie ruže veľmi nestál. Ak niekto doviedol mníšsku askézu do dokonalosti, bol to práve on. Navyše v posledných rokoch jeho života sa k nemu utiekali zástupy trpiacich ľudí s prosbou o pomoc, a tak bol denne v kontakte s premnohým ľudským trápením. Pritom neustále prekypoval tichou vnútornou radosťou. Každého na počkanie zdravil zvolaním: „Moja radosť, Christos vozkres!“ – „Moja radosť, Kristus vstal

z mŕtvych!“ Akoby cítil naliehavú potrebu rozšíriť každému jeho pohľad o zásadnú pravdu viery, ktorá bola preňho samotného nevyčerpatelným zdrojom pokoja a radosti: „Kristus žije!“

Niežeby bežní návštevníci ruského starca nikdy nepočuli o Kristovom zmŕtvychvstaní; drvivá väčšina, ak nie všetci, boli pravoslávni kresťania. No aj my máme skúsenosť, že niektoré veci vieme, a zároveň nevieme. Poznáme ich, ale nepočítame s nimi. Teoreticky o nich vieme, no nie sú pre nás skutočnosťou, nedokážeme z nich žiť vo všednom živote.

Ak pri sebe nemáme nijakého svätého Serafima, ktorý by nám občas pripomenul „zásadnú informáciu“, vôbec nebude na prekážku, keď si ju sem-tam pripomenieme my sami – hoci aj slovami pozdravu svätého Serafima. Rovnakým spôsobom ako žalmista chlácholivo prehovoril k svojej zronenej duši: „Prečo si smutná, duša moja? A prečo sa chveješ? Dúfaj v Pána, lebo ho ešte budem velebiť, moju spásu a môjho Boha“ (Ž 42, 6.12).

2. UŽ NEUMIERA...

„Neboj sa!

Ja som Prvý a Posledný a Živý.

Bol som mŕtvy, a hľa,

žijem na veky vekov...“

(Zjv 1, 17 – 18)

Nádejné raňajky

Niekedy sa pokúšam vcítiť do situácie učeníkov na brehu jazera po vzkriesení (Jn 21). V posledných dňoch prežili nepredstaviteľnú traumu: ten, ktorého milovali, komu bezvýhradne dôverovali, na ktorého „vsadili všetky karty“, bol ukrižovaný a pochovaný. Úplne všetko sa im zrútilo. Z bezradnosti a možno aj z určitého pudu sebazáchovy Peter navrhne, aby sa vrátili k činnosti, ktorú predsa poznajú zo všetkého najlepšie, ktorá im, obrazne povedané, pomôže nájsť pôdu pod nohami: „Idem loviť ryby.“ A oni mu s úľavou odpovedajú: „Pôjdeme aj my s tebou“ (Jn 21, 3).

Po únavnej noci bez úlovku, keď sa skrehnutí a hladní pomaly zmierujú s myšlienkou, že asi to nebol až taký geniálny nápad, sa na brehu objaví zvláštna postava: „Deti, máte niečo na jedenie?“ Postava, ktorá sa im zdá cudzia, ich oslovuje nezvyčajne dôverne, no zároveň im nechceme jatriť ranu: veď za celú noc nič nechytily, nemajú nič ani len pre seba! A odrazu sa možno vkráda vyčítavá myšlienka, že Ježiš ich predsa povolal, aby sa stali rybármi ľudí,

zatiaľ čo sa oni svojvoľne vrátili k svojim pôvodným sieťam, k svojej istej, hoci všednej rybárskej práci.

Na pokyn neznámeho však nasleduje nový zázračný rybolov, tak ako kedysi na začiatku ich povolania. Teraz už Jánovi dochádza – je to Pán! Peter to nevydrží a skočí do vody, aby bol prvý na brehu. A zanedlho už všetci sedia okolo neho a raňajkujú pečenú rybu, ktorú im prichystal. Ťažko si predstavíme ten tichý úžas, ktorý sa ich zmocňuje, a tú prekypujúcu radosť: tak predsa je to pravda, že vstal z mŕtvych... To však znamená, že už nezomrie – smrť nad ním nemá nijakú moc, žije naveky!

Neviem, či my, ktorí sme nezažili hrôzu a pokušenie zúfalstva svedkov zápasu v Getsemanskej záhrade a následného ukrižovania, máme vôbec šancu doceniť veľkonočnú radosť učeníkov. Pazúr malomyselnosti a beznádeje, ktorý im zvieral srdce aj myseľ, bol totiž asi tým najťažším, čo na nich dolahlo. A teraz ten, o ktorom sa domnievali, že je s ním koniec, stojí pred nimi živý! Nikto a nič im ho už nevezme, pretože on už nepodlieha smrti, bude s nimi naveky. „Kristus vzkriesený z mŕtvych už neumiera, smrť nad ním už nepanuje“ (Rim 6, 9). Jeho vzkriesenie a bytie ostane pre nich už navždy neodmysliteľnou a nemennou konštantou, pevným bodom v priestore – niečím, o čo sa môžu oprieť.

„Neboj sa!“

Podobne vyznieva o mnoho rokov neskôr zjavenie, ktoré mal apoštol Ján na ostrove Patmos. Je dôležité pripomenúť, že Ján tam nebol na nejakej dovolenke, ale vo vyhnanstve. Nie je preto dôvod myslieť si, že bol plný pocitov nádeje. Skôr naopak, asi naňho dolahla stiesnenosť, pocit bezmocnosti a zrejme aj obavy o osud nezrelej a tolko sužovanej cirkvi.

Jedného dňa sa Ján ocitne vo vytržení a uvidí pred sebou Syna človeka, osláveného Krista v nadzemskom majestáte. V prvej chvíli ho premôže posvätná bázeň, no vzápätí z Kristových úst zaznejú slová, ktoré sú základom neotrasiteľnej nádeje. Ján píše:

„Keď som ho uvidel, padol som mu k nohám ako mŕtvy. On položil na mňa svoju pravicu a povedal: „Neboj sa! Ja som Prvý a Posledný a Živý. Bol som mŕtvy, a hľa, žijem na veky vekov a mám kľúče od smrti a podsvetia““ (Zjv 1, 17 – 18).

Nič sa neboj... *hľa, žijem na veky vekov...* Áno, na veky vekov sa už nemusíš báť, pretože Kristus žije a už nezmiera, smrť nad ním nemá moc. Práve naopak, on vládne nad smrťou, „má kľúče od smrti a podsvetia“. Tým zbavil smrť jej ostňa, zlomil kopiju otrokára, ktorý nás chcel sužovať strachom zo smrti a držať v šachu.

Všetko je inak

Jedným z najsilnejších momentov, keď Vzkriesený vlieva kresťanom živú nádej, je príbeh učeníkov idúcich do Emauz (Lk 24). No kým sa tak stane, odohrá sa medzi nimi jeden z najparadoxnejších rozhovorov, aké nám zaznamenali evanjeliá.

Tak ako všetci v Jeruzaleme, aj oni dvaja medzi sebou neustále pretriasajú nedávne udalosti. Chýba im však kľúč, aby mohli porozumieť. Asi sa navzájom ani veľmi nepovzbudzujú, skôr naopak – rozprávaním o svojich depresívnych zážitkoch a pochybnostiach sú stále hlbšie ponorení do beznádeje. (Napokon – toto dobre poznáme: niektoré rozhovory s priateľmi nijako nepozdvihujú, ba ešte viac zaťažujú a v zúčastnených prehlbujú pocit bezvýchodiskovosti. Priatelia si len vymenia a posilnia dôvody svojej depresie.)

Keď sa k nim pridá Ježiš s otázkou, o čom sa tak zaujato rozprávajú, „zronení“ ostanú stáť, ako hovorí Písmo. Zdá sa, že prežité udalosti neponechávajú nádeji nijaký priestor. Ježiša nepoznajú, preto sa naňho Kleofáš osopí s istou dávkou nevrlosti: „Ty si vari jediný cudzinec v Jeruzaleme, ktorý nevie, čo sa tam stalo v týchto dňoch?“

Aký paradox! Výčitka je adresovaná práve tomu jedinému, ktorý skutočne vie, čo sa tam stalo. Všetci ostatní, ktorí nad udalosťami premýšľajú, ich poznajú len z rozprávania. Áno, hŕstka verných odprevadila Ježiša až na Kalváriu a zotrvala s ním

až do posledného vydýchnutia; tých sa istotne jeho utrpenie dotklo najhlbšie. No jediný, ktorý na kríži skutočne visel, bol Ježiš sám.

Napriek tomu si trpezlivo vypočuje ich verziu príbehu – vlastné odsúdenie, umučenie a ukrižovanie z perspektívy vzdialených pozorovateľov. Potom im začne sám rozprávať, čo o ňom predpovedali proroci. Ani vtedy im ešte nedôjde, kam svojou rečou mieri. Až pri lámaní chleba im akoby z očí spadli šupiny: Je to Pán! V tej chvíli im však Pán zmizne z očí.

Stretnutie so Vzkrieseným však úplne mení – aj spätne – ich chápanie udalosti. Už nemôžu povedať v minulom čase: „A my sme dúfali, že on vykúpi Izrael“ (Lk 24, 21). Dúfali totiž správne, keď všetko vsadili na Ježiša. A pokiaľ on vstal z mŕtvych, môžu dúfať naďalej, pretože táto nádej ich nesklame.

S oživenou nádejou musia automaticky zmeniť aj smer svojej cesty. Opúšťajú cestu úteku z reality, úteku z ťažkostí a vracajú sa k ostatným učenikom do Jeruzalema. Aké je ich prekvapenie, keď zistia, že nie sú jediní, komu sa Vzkriesený ukázal!

3. A ČO MYS TÝM?

...jeho vzkriesenie
je i naše vzkriesenie.³

Možno sme pri čítaní a rozjímaní niekoľkých úryvkov Písma o stretnutí so Zmŕtvychvstalým zakúsili niečo z veľkonočnej radosti, plynúcej z nezničiteľnej nádeje, ktorú nám vydobyl Kristus. Keď však skončí film našej meditácie a my sa preberieme napríklad v autobuse na ceste do práce alebo doma v paneláku, ďaleko od Genezaretského jazera, ďaleko od Emauz aj ostrova Patmos, možno nám na myseľ zídla ďalšia skeptická otázka: A čo my s tým máme spoločné?

Určite je táto otázka úplne namieste. Čo ja s tým? Áno, chápem, Pán Ježiš vstal z mŕtvych a už nezomiera. Inými slovami, on je „v pohode“, a to už naveky – jeho pohodu nemôže nič zvrátiť. O mne to však neplatí! S najväčšou pravdepodobnosťou ma čaká smrť. Skôr či neskôr, ale čaká. (Niektorí sa síce všemožne snažia dožiť aspoň deväťdesiatky, pretože počuli, že potom už umiera málokto, no zdá sa, že drvivú väčšinu ľudí žijúcich pred nami smrť neminula.) Takže Ježiš Kristus vstal z mŕtvych a raz ma azda vezme so sebou; no *hic et nunc*, tu a teraz, čo mám ja s tým spoločné?

Zdá sa, že s Kristovým vzkriesením máme oveľa viac spoločné, ako by sa na prvý pohľad zdalo. Je pravda, že ide o skutočnosť viery, a ako ľudia telesní,

Z PRVÉHO LISTU APOŠTOLA PETRA

„Nech je zvelebený Boh a Otec nášho Pána Ježiša Krista, ktorý nás vo svojom veľkom milosrdenstve vzkriesením Ježiša Krista z mŕtvych znovuzrodil pre živú nádej, pre neporušiteľné, nepoškvrnené a nevädnuce dedičstvo.

Ono sa uchováva pre vás v nebi. Vás Božia moc vierou chráni pre spásu, ktorá je pripravená zjaviť sa v poslednom čase.

Preto sa radujete, hoci sa teraz, ak treba, trochu aj rmútite pre rozličné skúšky, aby vám vaša vyskúšaná viera, omnoho vzácnejšia ako pominuteľné zlato, ktoré sa tiež skúša ohňom, bola na chválu, slávu a česť vtedy, keď sa zjaví Ježiš Kristus.

Vy ho milujete, hoci ste ho nevideli. Ani teraz ho nevidíte, ale veríte a jasáte nevýslovnou radosťou, plnou slávy, že dosahujete cieľ svojej viery – spásu duší. (...)

Preto si prepášte bedrá mysle, buďte triezvi a celú svoju nádej uprite na milosť, ktorú dostanete, keď sa zjaví Ježiš Kristus.“

(1 Pt 1, 3 – 9.13)

Poznámky

- 1 Benedikt XVI.: *Spe Salvi* (O kresťanskej nádeji). Trnava : Spolok sv. Vojtecha, 2008, 3.
- 2 Dante, Alighieri: *Božská komédia*. Spoločnosť Dante Alighieri : 2007.
- 3 Úryvok z liturgie veľkonočnej vigílie.
- 4 Z liturgie veľkonočnej vigílie. Porov. Kol 2, 12: „S ním ste boli pochovaní v krste a v ňom ste boli s ním aj vzkriesení vierou v moc Boha, ktorý ho vzkriesil z mŕtvych.“
- 5 Porov. Benedikt XVI.: *Spe salvi*, 37. Porov. Rímsky breviár, Posvätné čítanie, 24. novembra (celý text pozri ďalej v Dodatkoch).
- 6 Benedikt XVI.: *Spe salvi*, 26 – 27.
- 7 Chesterton, G. K.: cit. d., s. 111.
- 8 Benedikt XVI.: *Spe salvi*, 31.
- 9 Porov. Marný, Tomáš: *Murphyho zákony o cirkvi*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2007, s. 63.
- 10 Má to jeden háčik: človeku sa môže stať, že na základe Božieho slova začne Pánovi „pripomínať“ jeho prislúbenia (alebo čo má Pán robiť) tak intenzívne, že sa mu postupne zahmlieva, kto je Pánom koho. Je dobré poznať a pripomínať si Božie prislúbenia, pretože ony živia našu nádej. No rovnako tak je dôležitá láska k Bohu, ktorá sa vyznačuje poslušnosťou a odovzdanosťou Pánovi. Paradoxne práve vtedy, v takomto vzťahu akoby

OBSAH

Úvod / 5

I. Dôvody pre kresťanskú nádej / 9

1. Zásadná informácia / 10
2. Už neumiera... / 12
Nádejné raňajky / 12
„Neboj sa!“ / 14
Všetko je inak / 15
3. A čo my s tým? / 17

II. Kotva nádeje / 21

1. Zakotvení v Kristovom srdci / 23
2. Aktivácia živej nádeje / 27
Podobenstvo o električke / 29
Kotvička lyžiarskeho vleku / 31

III. Čo nie je kresťanská nádej / 33

1. Ružové okuliare / 36
Čo nám Pán určite nesľúbil: / 37
Čo nám teda Pán sľúbil? / 38
2. Nádejný pocit / 40
3. Malé ľudské nádeje / 43
4. Bludičky falošných nádejí / 49
5. Únik z reality / 55
6. Čnosť individualistov / 58

Záver / 63

Dodatky: Čítanka o nádeji / 69

- Sv. Juliána z Norwichu († 1416): A všetko bude dobré... / 70
- Sv. Ján z Kríža († 1591): Prameň / 72
- Pavol Le-Bao-Thin († 1857): List z väzenia / 74
- Charles Péguy († 1914): Čnosť v protismere / 76
- Gilbert Keith Chesterton († 1936):
O viere, nádeji a láske / 77
- Silván z Athosu († 1938): Duch zúfalstva a nádeje v Kristovi / 80
- Charles Journet († 1975): O nádeji / 82
- Madeleine Delbrêlová († 1964):
Vydávať svedectvo o svojej nádeji / 84
- Z Prvého listu apoštola Petra / 86

Poznámky / 87

Kateřina Lachmanov

Kotva nádeje

Z českého originálu *Kotva naděje*,
Kosteln Vydří 2009,
prelořila Katarína ředkov
Vydal Spolok svätého Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o.,
Trnava 2025, ako svoju 4 541. publikáciu

Edícia *Kresťansk ťivot*, 5. zväzok
Zodpovedn redaktorka Martina Grochlov
Jazykov redaktorka Lenka Bebjakov
Grafick koncepcia Pergamen
Sadzba Peter Valach
Tlač Finidr, esk Třn
Druh vydanie, v Spolku svätého Vojtecha prvé

www.ssv.sk, eVojtech.sk
objednávky: 033/590 77 18
objednavky@ssv.sk

lensk zľava 15 % platí v obchodnej sieti SSV.

ISBN 978-80-8161-689-1